

STADSMILJÖPROGRAM FÖR EKSJÖ CENTRUM

Antaget av kommunfullmäktige 2013-03-26 § 69

Samhällsbyggnadssektorn
Februari 2013

FÖRORD

Eksjös stadskärna, med sina kulturhistoriskt värdefulla miljöer, kräver speciell hänsyn när det gäller utrustning och utsmyckning av dess gaturum. Av den anledningen har detta program tagits fram, som underlag för de olika aktörer som medverkar i denna ständiga process. Dessa aktörer är kommunen (genom förvaltnings- och utvecklingsarbete av centrums gaturum), fastighetsägarna (i sin roll som fastighetsförvaltare) samt näringsidkare (som användare av dessa allmänna platser, t.ex. genom uppställandet av bland annat varuvisningsanordningar och lösa reklamskyltar).

Stadsmiljöprogrammet innehåller riktlinjer och inspiration och bör användas vid möblering och utsmyckning av Eksjös allmänna platser. Det är också tänkt att användas som underlag för bygglov och planarbete.

Stadsmiljöprogrammet för Eksjö centrum har utarbetats i samråd med de instanser som på något sätt ansvarar/medverkar i Eksjös allmänna platsers förvaltning och utveckling.

Bild över Södra Storgatan, av Linneskolans förskolebarn

INNEHÅLL

Förord	3
Innehållsförteckning	5
Bakgrund	7
Mål och syfte	8
Historia	9
Avgränsningar	11
Arkitektur	12
Färg	14
Markbeläggning	15
Möblering	18
Skyltar	21
Uteserveringar	27
Belysning	30
Tillgänglighet	33
Grönska	34
Utsmyckning	37
Cykling	38
Genomförande och drift	
Tillstånd för markupplåtelse	
Kontakt och information	39

BAKGRUND

Olika tiders arkitektur och stadsbebyggelse präglas av samhällets krav och tidens utformningstendenser. Ett samhälle är under ständig förändring. De allmänna platserna används på olika sätt. Det är därför viktigt att staden, som tjänar sina invånare och besökare, ska följa med i utvecklingen genom att anpassa sig till dessa förändringar, dock utan att förvanska stadens historia och karaktär. Det innebär att hänsyn måste tas till det befintliga, om det anses representativt för sin tid.

Eksjöes kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader finns dokumenterade i olika skrifter. Dessa skrifter innehåller riktlinjer och rekommendationer för hur byggnader ska bevaras och förvaltas och till viss del även hur gaturummet bör utrustas eller behandlas.

”Bevare mig väl” från 1984, ”Fördjupad översiktsplan för Eksjö stads centrum” från 1995 och ”Markbeläggningsprogram” från 1983 är några av de dokument som hittills har använts som underlag för stadskärnans förvandlingsprocess. År 2010 utarbetades ett kulturhistoriskt handlingsprogram för Eksjö stad, vars inriktning fokuserar huvudsakligen på byggnader. Detta program är fortfarande högaktuellt, men innehåller inte några beskrivningar av gaturummen, d.v.s. ytorna mellan byggnaderna, såsom gator, torg och grönområden. Det nya stadsmiljöprogrammet vill tillföra tankar om hur gaturummen ska utformas, för att på bästa sätt spegla nutidens krav och tendenser. Det kompletterar och uppdaterar också de tidigare planer och program som nu börjat bli några decennier gamla.

Gamla Stan. Bild: Hasse Bengtsson

MÅL OCH SYFTE

Syftet med Stadsmiljöprogrammet är att göra Eksjö till en mer attraktiv stad samt stärka dess identitet.

En attraktiv stad utformas inte bara med estetik av dess gator och hus. En attraktiv stad ska också erbjuda trygghet, tillgänglighet och gott serviceutbud för sina invånare och besökare.

Att stärka Eksjös identitet är viktigt för det framtida arbetet. När alla som medverkar i stadens utveckling ser att förändring till en mer attraktiv stad förverkligas, utvecklas också en medvetenhet om att vårda sin stad.

Detta stadsmiljöprogram har som mål att fungera som underlag och inspirationskälla för alla som vill samverka för ett gemensamt intresse för Eksjö stadsmiljö.

Här presenteras riktlinjer som skapar förutsättningar för att göra stadsrummet trivsammare. Riktlinjer för hur stadsrummet utformas är viktiga för att undvika ett rörigt intryck, vilket kan upplevas som oattraktivt. Samtidigt är det lika viktigt med variation och mångfald för att undvika ointressanta miljöer. Balansen mellan dessa två egenskaper bidrar till en trivsam miljö. Balansen mellan funktion och estetik är nödvändigt.

Bänk på museigården. Bild: LB

HISTORIA

Eksjö finns omnämnd som tingsplats redan på 1300-talet, på den tiden kallades platsen för "Ekesjö". I Eksjö löpte vägen mellan biskopssätena Linköping i norr, och Växjö och Kalmar i söder, samman med vägen från Västergötland mot Östersjökusten. Platsen blev en naturlig samlingsplats för handel och tingsförättningar.

Eksjö stad fick sina stadsrättigheter omkring år 1403 av Erik av Pommern. Det medeltida Eksjö låg cirka 500 meter sydväst om den nuvarande stadskärnan, mellan Breviksvägen och Bykvarn. Som stad betraktat var den förmodligen av oansenlig storlek, sannolikt bara en liten bondby. På den tiden fanns sex städer i Småland: Jönköping, Kalmar, Vimmerby, Västervik, Växjö och Eksjö.

Det Nordiska sjuårskriget 1563-1570 innebar den första katastrofen för Eksjö stad. I samband med den danske fältherren Daniel Rantzaus fälttåg brändes staden ner år 1568. Samma år skickade Erik XIV ett brev till sin slottsbyggare i Vadstena, flamländaren Arendt de Roy, där han befalldes att skyndsamt bege sig till Eksjö. Där stakade han ut hur den nya staden skulle byggas och på Erik XIV:s befallning flyttades staden till den ås där stads- och sockenkyrkan var belägen sedan medeltiden. År 1602 fick Eksjö sin första skola.

Eksjö har genom åren haft många olika borgmästare och en av de mer kända är Johan Lorentz Munthe.

Marknad på Stora Torget, 1910-tal. Bild: Oscar Rylander

Han var borgmästare i Eksjö under 1756-1785 och det är om honom som Alice Tegnér's barnvisa Borgmästar Munthe handlar om.

År 1856 inträffar en ny katastrof i staden. Stadsdelen söder om kyrkan brinner ner nästan fullständigt efter att en vårdslös gesäll torkat sina kläder framför öppen eld. Den norra stadsdelen räddades efter att befolkningen gjort en brandgata genom att riva bort hälften av ett hus. Byggnaden kallas därefter för Halvan. År 1857 upprättades en ny stadsplan för den brunna stadsdelen. Det blev en stadsplan som gick efter den tidens tankar om stadsplanering; ljus och luft samt betoning på brandsäkerhet och hygien. De olika stadsplanerna har gjort att det är en tydlig skillnad mellan de olika tidsepokerna i stadsbilden.

Gamla stan

Den del av staden som ligger norr om kyrkan vid Stora Torget, har sedan den uppfördes fått leva sitt liv utan svårare bränder eller andra katastrofer. Den oregelbundna form som idag är utmärkande för Gamla stan är till stor del samma som de Arendt de Roy drog upp i sin stadsplan. Ytterligare en stadsdel tillfogades under loppet av 1600-talet. Eksjö kom därmed att få den utsträckning som i huvudsak blev bestående fram till 1800-talets slut. De gamla trähusen som finns att se idag är främst från 1600- och 1700-talet. I gamla stan finns ett sextiotal byggnadsminnesförklarade byggnader. Gamla stan är ett framträdande exempel på hur trästäderna såg ut på den tiden och därför är stora delar av stadsde-

len kulturminnesmärkt. Eksjö stad marknadsför sig ofta som "den unika trästaden" och man samarbetar med Hjo och Nora i projektet "Tre Trästäder".

En besökare i Eksjö på 1870-talet prisade den södra stadsdelen med dess breda och rymliga trottoarer, medan den norra stadsdelen beskrevs mera negativt med krokiga smala gator och mörka gränder. De styrande vid denna tid delade denna uppfattning, vilket kom till uttryck i en stadsplan för norr 1877. Planen föreskrev, utan hänsyn till befintlig bebyggelse, en fortsättning av södra stadsdelens rätvinkliga rutplan över norra stadsdelen. Lyckligtvis fick planen en sådan utformning att den istället för att skapa förutsättningar för förändringar, konserverade den norra stadsdelen. Ytterligare en betydelsefull faktor för Eksjös bevarande var att återuppbyggnaden av den södra stadsdelen helt tog i anspråk de ekonomiska resurser som fanns i Eksjö fram till 1890.

En saneringsåtgärd i tidens anda genomfördes 1887, då församlingen lät riva den mörka stadskyrkan från medeltiden. En ny ljus och luftig kyrka byggdes på samma plats. Eksjöborna kom ganska snart att sakna den gamla församlingskyrkan med sin rika barockinredning. Successivt började inredningsdetaljerna från den gamla kyrkan återplaceras i den nya. Rivningen medförde ett begynnande intresse hos stadens mera inflytelserika borgare om värdet av Eksjös traditioner och bebyggelse. 1896 påbörjades arbete med en ny stadsplan, som dock blev antagen först 1924. Vid den omfattande utvidgningen av planlagt område utgick man ifrån den befintliga

bebyggelsen på norr.

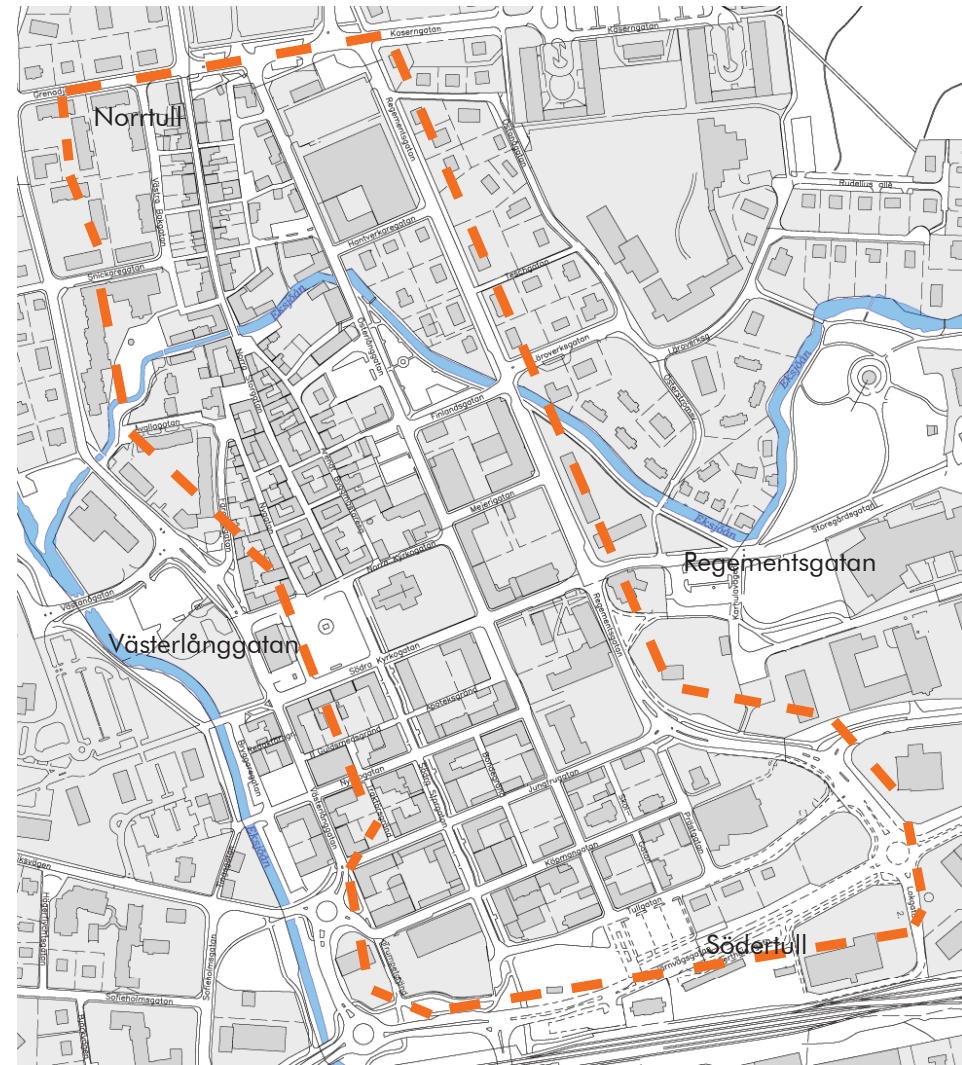
1945 fanns långtgående planer på att riva en handelsgård, Krusagården, med anor från 1600-talet för att uppföra en modern affärsbyggnad. Genom en kraftig opinion och ett ingripande från en av stadens byggmästare reoverades istället gården. 1963 förhindrade dåvarande stadsarkitekten rivningen av ett helt kvarter i gamla stan i norr. Avsikten var att bereda plats för den nya tidens varuhus.

Detta faktum bidrog bl.a. till att Gamla stan i Eksjö 1997 tilldelades Europa Nostras diplom "för utomordentlig reovering av denna betydelsefulla samling av äldre trähusbebyggelse som har givit nytt liv till den gamla stadskärnan."

Stora Torget förenar i dag två tidsepoker, den senmedeltida mot norr och den nyklassicistiska mot söder.

Ur Wikipedia

AVGRÄNSNINGAR

Stadsmiljöprogrammet gäller Eksjös stadskärna, men särskilda riktlinjer täcker även stadens andra delar och kommunens andra orter.

ARKITEKTUR

Nya byggnader ska vara representativa för sin tid, även i Eksjö's stadskärna.

Genom arkitekturen berättar vi en historia - den historia som handlar om våra nutida samhälleliga och estetiska krav. Om vi inte bygger/bygger till våra hus enligt vår egen historia, så lämnar vi inte något bevis bakom oss som kan berätta för kommande generationer hur vi lever idag. Att skapa ny arkitektur enligt andra tiders arkitektoniska stil är att skapa pastischer - att låtsas någonting, som vi människor som lever på 2000-talet inte är. Arkitektens roll är att spegla hur staden byggts upp genom olika tider. Som exempel kan man ta ett villaområde som planerats och bebyggt under 1970-talet. Genom områdets disposition och hus kan besökaren tydligt läsa dåtidens sätt att tänka. ”Villaarkitekturen under 1970-talet präglades av en ökad variation med nya och gamla fasaddetaljer, ofta i en till synes godtycklig blandning. Huset hade stort nerdraget tak med 45 graders lutning, kraftigt utskjutande inbyggd takfot och en balkong, joddarbalkong, under tak på ena gaveln. Enplanshus med källare byggdes också, framför allt kataloghus för styckeproduktion. Souterrängshus blev populära, inte bara för att de tog tomtens nivåskillnader på ett enkelt sätt utan även för att souterrängplanet lämpade sig väl för garage

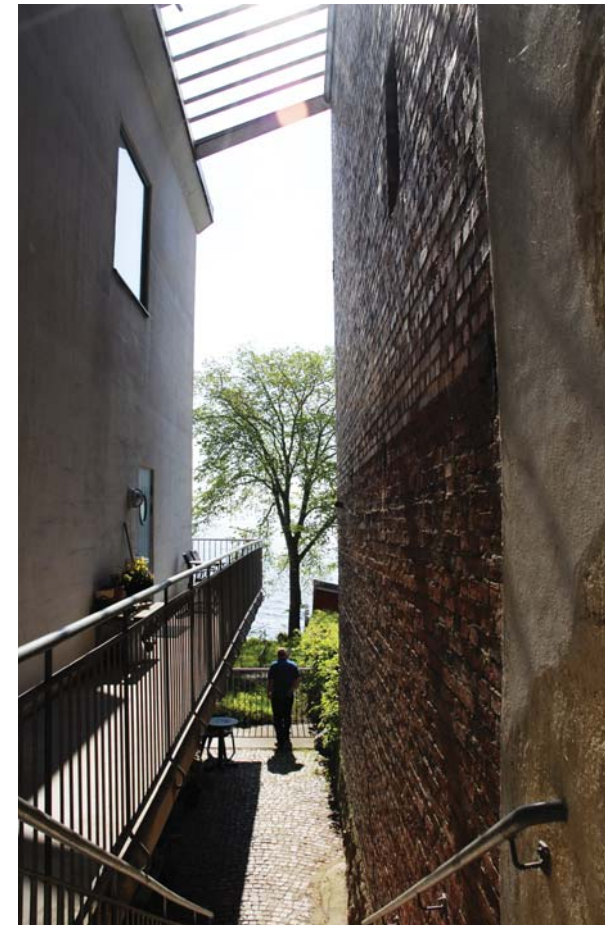
Potxonea House i Usurbil, Spanien. Bild: <http://www.archdaily.com/>

och gillestuga.” (1)

Åtgärder på befintliga hus ska göras med varsamhet och respekt. Det vore förödande om dessa förlorar sin karaktär. Då försvinner den historia som tidigare generationer berättar för oss. Bevarandet av äldre byggnader är lika viktigt som att bygga upp vår egen arkitektoniska historia. På samma sätt är det av stor vikt att nya byggnader tar hänsyn till den miljö de byggs i. Eksjö centrum's speciella kulturhistoriska stadsmiljöer kräver särskild kunskap och omtänksamhet.

Dessa principer gäller för permanenta och flyttbara små byggnader. Små byggnader som offentliga toaletter, kiosker, försäljningsvagnar och torgstånd ska utformas så att de tar hänsyn till befintlig miljö. De är en del av stadsbilden och därför ska dessa vara estetiskt tilltalande och hållbara. Såsom hus ska små byggnader spegla vår tid och sätt att leva. De ska inte låtas vara gamla om de inte är det. Det ska gå att läsa i dess utformning att de är nya föremål som har placerats på en viss plats enligt nutida behov.

(1) Så byggdes villan - svensk villaarkitektur från 1890 till 2010. C. Björk, L. Nordling, L. Reppen.

Tillbyggnad av bostadshus i Hjo. Den nya delen visar en tydlig modern karaktär, dock anpassade till befintlig hus och närliggande miljö. Bild: LB

FÄRG

Eksjös gaturum präglas av stadens färggranna arkitektur. Befintliga hus utgör en färgrik kuliss, som gör staden unik. Eksjös gaturum är fyllda med föremål också: stadssoffor, papperskorgar, lösa reklamskyltar, blomsterurnor och cykellställ, bland många andra. Även dessa har egna färger.

För att alla dessa föremål inte ska konkurrera med varandra och, inte minst, med stadens vackra arkitektur, bör ett begränsat antal färger användas i gaturummets möblemang.

Träribbor på bänkar och soffor som ursprungligen är omålade bör inte målas med färg. Trä är ett fint material som bör få visa upp sina naturliga egenskaper. Samma princip ska även gälla för möbler och detaljer i metall och betong.

De färgerna som bör användas för Eksjös stadskärnas upprustning av detaljer är:

NCS-kod: S8500-N

NCS-kod: S7020-B90G

Den svarta färgen ska användas på pollare, cykellställ, blomsterurnor, belysningsstolpar, trädgaller

och -skydd, papperskorgar, staket/räcke, soffor och bänkar. Den gröna färgen kan med fördel användas på vissa möbler, dock inte på dem som placeras i parker eller andra grönområden. Naturen är grön i sig och mer grönt behövs inte på dessa ställen.

För rätt val av kulör vid ommålning av hus i gamla stan ska man vända sig till kommunen.

Färgmångfalden i stadskärnans hus är en del av gaturummets karaktär som måste bevaras. Den gör staden vacker och trivsamt. Därför ska kulörändring av hus inom de gränser som detta program anger, göras i samråd med kommunens Samhällsbyggnadssektorn. I annat fall kommer respektive myndighet att kräva bygglov för ändamålet. Detta gäller även för hus med högt kulturhistoriskt värde utanför Eksjös stadskärna och kransorterna i kommunen.

Dörr till bostadshus på Norra Storgatan i Eksjö. Bild: LB

MARKBELÄGGNING

För snart 30 år sedan togs ett markbeläggningsprogram fram för Eksjös stadskärna. Detta program uppmärksammade vikten av bevarandet av den gamla stenbeläggningsen i Gamla stan. Det föreslog dessutom nya beläggningar på platser som tidigare åtgärdats men där man inte tagit hänsyn till det befintliga.

En kort sammanfattning av tidigare stadsarkitekt Jörgen Bergvalls historiska översikt över Eksjös golv presenteras som bakgrund till detta avsnitt, eftersom det är viktigt att förstå vad som hände förr för att inte upprepa samma fel i framtiden.

Enligt gamla foton och skrifter om gångna tider i Eksjö, var stadens golv belagda med fältsten fram till 1920. För att underlätta för gående anlade man vissa stråk med stenhällar och storgatsten i stället. Senare började man byta ut all fältsten mot storgatsten. I och med bilismens framfart krävdes slätare ytor. Även gångbanornas hållar ersattes med plattbeläggning. Det enda som blev kvar från fältstensbeläggningsen var remsorna där man hade planterat träd.

Bara några decennier därefter och fram till 80-talet präglades "moderniseringen" av samhället av, bland annat, asfalteringen av gatusystemet. Antalet fordon i staden ökade och i samband med det steg kravet på en bättre infrastruktur. Gamla stenbeläggningar täcktes

Norra Åbron i Eksjö, år 1911. Bild: Oscar Rylander

med asfalt, utan att beakta varken dess högkvalitativa hantverk eller den kulturfyllda miljö de befann sig i. Dåtidens stadsbyggande eftersträvade en stad som fungerade för bilismen. Stadslivet påverkades allvarligt av detta fenomen, och gaturummet utgjorde inte längre en naturlig attraktiv mötesplats för dess invånare.

Men staden längtade i det tysta efter att få tillbaka sina fina stadsrum, där husfasader och golv kom bra överens. På 80-talet utarbetades ett förslag som skulle uppfylla denna längtan.

Åtgärderna som föreslogs i ”Markbeläggningsprogram för Eksjö centrum” har efter många år av insatser blivit genomförda nästan i sin helhet. Dokumentet bör dock leva vidare som ett dokument över ett viktigt kapitel i stadskärnans historia.

Programmet innehöll inte enbart stora ingrepp som att bygga om markbeläggningsprogrammet i hela Gamla stan. Det återställde dessutom mycket av stadens karaktär som gått förlorad under ”asfaltingens tidsålder”.

I detta stadsmiljöprogram uppmärksammas åter vikten av bevarandet av den befintliga stenbeläggningsprogrammet som gjordes under 80-talet. Om eventuella förändringar i stadens golv skulle krävas i framtiden, ska dessa utföras på ett varsamt sätt för att inte förstöra stadsbilden. Nedanstående riktlinjer och rekommendationer är en komplettering av det förut nämnda programmet. Omgivningen ska beaktas när åtgärder för specifika objekt väljs, vilket innebär att vissa fall kan kräva speciell utformning.

Norra Storgatan åt söder, 1960-tal. Bild: okänt

Riktlinjer för utformning av framtida åtgärder

- Parkeringsplatser ska markeras med vit smågatsten (ex. Norra Storgatan eller torget)
- Handikappsparkeringsplatser markeras med handikappsymbol som görs med vit smågatsten
- Övriga kontrastmarkeringar, som t.ex. nivåskillnader, görs med vit smågatsten eller en vit rand som fräses in i befintligt material. Smält vit massa eller färg ska inte användas, då dessa har ett tråkigt utseende och slits lätt med snöskottningen.
- Avfasningar av trottoarer ska göras med storgatsten eller bara genom att sänka befintlig borgmästarsten. ”Asfaltcigarrer” ska inte användas på stenbelagda ytor.
- Korsningar ska utrustas med ledplattor för att hjälpa personer med nedsatt syn att hitta riktning.
- Vid val av material för nya anläggningar ska det befintliga eftersträvas. Ytor: fältsten, storgatsten, smågatsten, betongplattor, granithällar.

Om nya material ska introduceras i våra gamla miljöer bör dessa vara av hög kvalitet för sin hållbarhet. Stadsmiljöprogrammet uppmärksammar åter vikten av bevarandet av den befintliga stenbelägningen som gjordes under 80-talet. Om eventuella förändringar i stadens golv skulle krävas i framtiden, ska dessa utföras på ett varsamt sätt för att inte förstöra stadsbilden.

Försänkning av trottoaren för ökad tillgänglighet

Museigården

Galler för avrinning av dagvatten

Markstenbelägning på Södra Storgatan i Eksjö

MÖBLERING

Den befintliga möbleringen av Eksjö centrum's allmänna platser är idag inte konsekvent i sitt utförande. Stadssoffor, planteringskärl, papperskorgar och andra föremål i olika former och färger fyller centrum's gator. De hänger inte ihop med varandra och inte heller med omgivningen. Någon plan för hur staden ska möbleras har inte tagits fram hittills.

Det urval av stadssoffor, papperskorgar, planteringskärl och andra föremål som presenteras här, har som syfte att göra Eksjö's offentliga rum mer trivsamma.

Generella riktlinjer

- De föremål som möblerar gaturummet ska vara funktionella och estetiskt tilltalande.
- Föremålen som väljs ska vara av hållbara material. Detta innebär att de åldras vackert snarare än att de blir slitna och nedgångna. Ex. gjutjärn, corténplåt, trä.
- Skötseln av dessa föremål ska vara enkel. Material som visar sina egna kvaliteter är lättare att sköta, t. ex. trä, som bara slipas och oljas.
- Stadskärnan omfattar olika miljöer med olika karaktärer. Därför kan möbleringen variera från område till område. Dock ska den harmoniera

Bänk på museigården.

med omgivande miljö och hålla en linje inom samma område.

Andra föremål som fyller stadskärnans gaturum är varor till försäljning. Klädställningar, blommor, skor, mat, väskor, bord och mycket annat tar den offentliga platsen i anspråk. Detta fenomen har växt de senaste åren med samhällets ökade konsumtion. Dessa föremål visar att staden lever och behöver inte anses som ett negativt inslag i stadsbilden, men en viss måtta är nödvändig för att undvika totalt kaos.

Alla typer av föremål som tar plats på offentliga gaturum kräver polistillstånd, t.o.m. dekorationsföremål som ställs ute för att attrahera kunder, bland dessa planteringskärl, bord, stolar och kärror. Detta behövs av två anledningar; dels för att upprätthålla viss ordning på gator och trottoarer, dels för att man per definition utnyttjar offentlig mark för egen näringsverksamhet

Mattor på marken tillåts inte, då dessa utgör en fara för synsvaga och blinda personer.

Bänkar vid Eksjöån. Bild: LB

Soffa Harris, av Metalco. Bild: www.stiliom.se

Bänk Harris, av Metalco. Bild: www.stiliom.se

Papperskorgen och planteringsurnan, av Nola. Bild: www.nola.se

Förslag på möblering för Eksjö i området mellan Stora Torget och järnvägsstationen

Den här typen av stadssoffa är modern, renstilig och flexibel, eftersom den går även att komplettera med armstöd. Ryggstödet kan riktas åt samma eller olika håll. Papperskorgen och planteringsurnan i bilden intill passar bra med den här soffan. Raka linjer och enkelhet kännetecknar dem.. (Se bilder till vänster)

Förslag på möblering i Gamla stan

Denna stadssoffa av klassisk utformning passar bra på Gamla Stans offentliga platser. Det finns även en ”bänk-variant” som gör möjligt att möblera olika gaturum på olika sätt utan att gå över till en annan modell. Den cylindriska papperskorgen och planteringsurnan matchar med denna typ av bänk för sina mjuka former. (Se bilder till höger)

Bänk Jujol, av Byarumsbruk. Bild: www.byarumsbruk.se

Soffa Jujol, av Byarumsbruk. Bild: www.byarumsbruk.se

Papperskorg och planteringsurna, av Metalco. Bild: www.stiliom.se

SKYLTAR

Skyltar och reklam i olika former är en del av det urbana landskapet och spelar därför en stor roll i stadsrummets attraktivitet. Av den anledningen är hänsyn till befintlig miljö en avgörande faktor för att skyltningen ska upplevas som positiv och inbjudande.

Syftet med följande principer är att skapa ett lockande stadsrum där skyltningen stämmer överens med helheten. Det är angeläget att den enskildes intresse av att synas inte motverkar samspelet mellan olika aktörer genom att motsätta sig dessa riktlinjer. Risken är att olika skyltar kommer att stå i konflikt med varandra att stadsrummet blir rörigt och ointressant. De här principerna utesluter inte mångfald, men däremot kaos.

Stadsmiljöprogrammet samlar nya riktlinjer för skyltning anpassade till samhällets nya krav, samt riktlinjer från Eksjö's skyltprogram från 1990 som fortfarande gäller.

Allmänna rekommendationer

- God skyltning kan uppnås om utrymme för skyltar, affischer och annan reklam beaktas redan vid detaljplaneringen och projektering av byggnader.
- En skylt per verksamhet räcker för att kunden ska hitta till den. Eventuellt kan den komplet-

Götgatan, Stockholm. Bild: LB

teras med flaggskylt ovanför verksamhetens entré. Läsbarheten hos skyltning minskar med högre antal anordningar. Flaggor, vimplar o andra typer av anordningar räknas också som skyltar.

- Reklam tillåtes endast i vissa offentliga miljöer typ affärsgator, kommersiella områden i övrigt och vissa samlingsplatser som t.ex. idrottsarenor. I bostadsområden, parker och på torg är skyltning och reklam olämplig och bör ej tillåtas.
- Skyltars underhåll är lika viktigt som dess utformning.

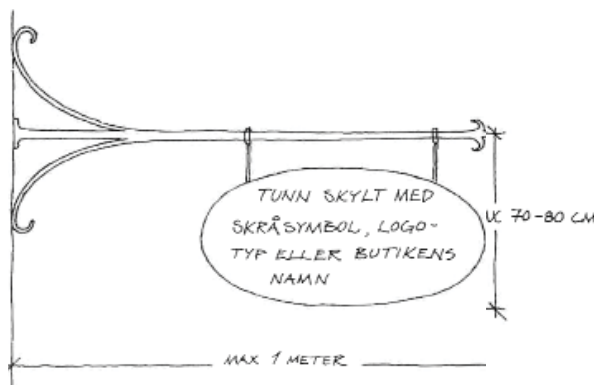
För olika typer av skyltar krävs olika typer av tillstånd:

-markupplåtelse: söks hos polisen

-bygglov: söks av samhällsbyggnadssektorn eller motsvarande myndighet på kommunen. Fasadritning eller fotomontage som visar skyltens placering på husfasaden, samt ritning på skylten som visar färger, storlek och textinnehåll erfordras.

Om skyltars utformning

- Skyltning ska underordnas stadsbild och byggnadsutformning. Detta innebär bl.a. att skyltens storlek, placering, typ, belysning och färg ska anpassas till byggnadens och gaturummets mått, fasaddetaljer, fönster- och dörrars utformning och placering, fasadmaterial och färgsättning.
- Fasadskyltar som består av lösa bokstäver rekommenderas i första hand. Dessa påverkar husen i mindre grad och upptar en minimal yta

Verksamhet i Uppsala. Notera skyltning.

Om flera verksamheter äger rum i samma byggnad ska dessa samordna och anpassa sin skyltning. Rikstäckande skyltar godtas endast om de följer dessa Eksjös riktlinjer för skyltar.

på fasaden. Stora rektangulära plåtskyltar bör undvikas, eftersom dessa ger motsatt effekt.

- Skyltars storlek och placering skall anpassas till gaturummets skala. I ett smalt gaturum ökar svårigheten att läsa en skylt ju större den är. Därutöver trafikeras smala gator framförallt av människor, cyklister och långsamgående fordon. Deras låga hastighet tillåter dem att läsa skyltningen. Motsatsen gäller för stora stadsrum, där skyltarna bör vara större. Dessa ska kunna läsas vid högre förflyttningshastigheter och från längre avstånd. Om textens storlek är rätt kan den läsas på ett avstånd av 200 gånger bokstävernas höjd, det vill säga att 10 cm bokstäver kan läsas på 20 meter avstånd.
- Om flera verksamheter äger rum i samma byggnad ska dessa samordna och anpassa sin skyltning. (se bilden till vänster)
- Företagaren skall ha möjlighet till en ändamålsenlig skyltning där originallyout tydligt känns igen hos kunden. Detta går att uppnå även om man anpassar skyltarna till stadens gemensamma riktlinjer. Rikstäckande skyltar godtas endast om de följer dessa principer. (se bilden till vänster)
- I Gamla Stan bör skyltar utformas som utstående och hängande, med mått enligt skissen nedan. Skyltar bör helst vara av typen symbol.
- I södra delen av centrum –mellan Stora torget

Skyltens innehåll ska bestå av korrfattad text eller visa ett föremål som speglar verksamhetens huvudprodukt. Ju enklare skylten är, desto lättare blir att fånga dess innehåll. Se fint exempel i bilden ovan.

Denna typ av skylt är gammal men går att restaurera.

Denna typ av skylt bör inte användas på grund av dålig hållbarhet

och Järnvägsstationen- bör utformning och maximala mått följa samma principer som i Gamla stan.

- Befintliga gamla skyltar som anger gatunamn bör bevaras i möjligaste mån. De som är i mycket dåligt skick kan ersättas med emaljerade skyltar av en klassisk modell. Dessa skyltar kan även innehålla kvarterets namn. Gamla skyltar som går att restaureras bör åtgärdas på detta sätt. Dessa har varit uppsatta länge och, som gamla hus, har de en historia.

Om skyltars innehåll och placering

- Skyltens innehåll ska bestå av kortfattad text eller visa ett föremål som speglar verksamhetens huvudprodukt eller huvudsyssla. Ju enklare skylten är, desto lättare blir för stadsrummets användare att fånga dess innehåll.
- Placering av skyltar på tak godtages ej.
- Flaggskyltar bör placeras ovanför entrédörren med en minimal höjd av 2,4 meter mellan sin lägsta del och marken.

Om skyltars belysning

Belysning på allmän platser är inte bara en trygghetsfaktor, utan också en trivselfaktor. Det finns dock inget lagligt krav på att kommunerna ska svara för någon form av allmän belysning.

Den allmänna belysningen utgör en stor del av gaturummets ljus under de mörka timmarna, men i vissa miljöer spelar även skyltarnas belysning en stor roll. De kan sätta en speciell prägel på ett gaturum, så att det blir antingen spännande eller störande om det inte görs med känsla för omgivningen. Därför ska speciell uppmärksamhet läggas på skyltbelysningen.

- Skyltar som upprustas med ”inbakad” belysning är att föredra snarare än skyltar som kompletteras med utanpåliggande armaturer. Dessa lampor ökar antal föremål på bebyggelsens fasader, men kan godkännas beroende på förutsättningarna. Neonskyltar och skyltar som belyses bakifrån är fina varianter som, förutom att pryda gaturummet, exponerar verksamheten på ett tydligt och estetiskt tilltalande sätt.
- Skyltar i form av ljuslådor får sättas upp i rät vinkel mot väggen, d.v.s. som en flaggskylt. Lådskyltar bör inte utföras som ett lysande band över fasaden. Dessa brukar vara stora, klumpiga och svåra att anpassa till byggnadens arkitektur.
- Skyltbelysningen skall utformas så att den varken stör omkringboende eller bländar trafikanterna.

Metropol biografen i Eksjö

Fin neonskylt som har funnits på plats sedan verksamheten startades. Värt att bevara!

Rikstäckande skyltar godtas endast om de följer Eksjös principer för skyltning. Ett bra exempel visas i bilden ovan.

Väl utformade vepor som annonserar utställningar på Eksjö museum. Dess innehåll, uppsättning och belysning har hanterats med omtänksamhet. Den ser ut mer som en tavla på en offentlig plats än en vånlig reklam.

Riktlinjer för andra typer av skyltar

Idrotts-, musik- och andra kulturevenemang är viktiga för att hålla staden vid liv. Dock krävs inte bara bra uppträdanden och aktiviteter för att det ska bli lyckade arrangemang. Det krävs även att publiken hittar dit. Därför är det viktigt med tydlig och tilldragande exponering.

Information om evenemang bör finnas tillgänglig genom t.ex. reklam i form av banderoller, vepor och affischer som sätts på väl frekventerade allmänna platser. Denna typ av tillfällig skyltning är ett bra sätt att sprida information. Dock ska det användas med måtta och ordning. Följande rekommendationer bör av den anledningen iakttas:

- Banderoller och vepor får sättas upp vid tillfälliga arrangemang, men de ska tas ner direkt efter aktiviteten. Berörda fastighetsägare ska kontaktas för godkännande av skyltens montering. Uppsättning av banderoller och vepor kräver bygglov.
- Fri affischering för reklam av kultur- och idrotts- evenemang får ske på anvisade affischpelare alternativt anslagstavlor. Inget tillstånd krävs. All affischering plockas bort en dag i veckan.
- Lösa reklamskyltar, så kallade trottoarpratere, ska placeras i direkt anslutning till verksamheten och får inte påverka tillgängligheten. Minst 1,80 meter fri passage ska finnas kvar på trottoaren

så att en barnvagn och en person som använder rollator eller rullstol kan mötas. Hänvisningsskyltar, d.v.s. skyltar som visar riktning och avstånd till verksamheten, tillåts inte. Maximala mått för dessa skyltar som tillåts på allmänna platser är b=50 cm x h=70 cm.

På Södra Storgatan ska lösa reklamskyltar placeras på befintlig remsa, mellan träden. Den modell av trottoarpratere som godkänns i Eksjö visas i bilden nedan. Den ska vara målad enligt gällande färg för utrustning av stadskärnans gaturum. (NCS-kod: S8500-N, se kapitel "Färg")

Markupplåtelsestillstånd för lösa reklamskyltar söks direkt hos polisen eller så kan man vända sig till "Eksjö's stadsutvecklingsgrupp", kontaktperson: Leif Dahlén, telefonnummer 070-248 98 91

Denna typ av gatupratere ska användas i Eksjö. Maximala mått 70 cm X 50 cm.

UTESERVERINGAR

I Eksjö vill vi ha öppna och luftiga uteserveringar för att få känslan av att de är en del av det naturliga gaturummet. På så sätt främjas det spontana mötet. Utformningen ska harmoniera med våra fina stadsmiljöer. Eksjö's stadskärna har smala gaturum, vilket kräver särskild hänsyn när man möblerar. Görs det inte med varsamhet får vi ett gaturum fullt med föremål som påverkar både stadsbild och tillgänglighet på fel sätt.

Att följa nedanstående riktlinjer är viktigt för att kunna nå ändamålet om en levande, säker och lättillgänglig utemiljö. Om förutsättningarna för en uteservering är speciella kan vissa undantag göras efter överenskommelse med kommunen.

Placering

Uteserveringarna ska placeras i direkt anslutning till respektive restaurang eller café och ska hålla sig till den delen av husfasaden som hör till verksamheten.

Golv

I första hand bör stadens golv användas för placering av uteserveringar. Dessa utgör en del av gatumiljön och bidrar till ett aktivt stadsliv under de varma månaderna. Trädäck får endast användas då förutsättningarna i annat fall innebär ett hinder för tillgängligheten, t.ex. om marken lutar mycket. I så fall ska serveringsytan förses med ramp, så att den blir tillgänglig även för rörelsehindrade.

Restaurang Beijing i kvarteret Garvaren i Eksjö. Fin utformning av uteservering.

Uteservering med ramp i Eksjö

Uteservering med parasoller i Uppsala

Väggar

Enligt alkohollagen ska uteserveringar där alkohol serveras begränsas av räcke på alla sina sidor. Räckena och avskärmningar skall ha en horisontal nedre begränsning (t. ex. en ribba) beläggen högst 20 cm från marken, detta för att kunna upptäckas i tid av synskadade med blindkäpp. Snubbelrisk undviks om en barriär omger stolar och bord. Räckena ska vara så genomsiktig som möjligt för att inte bryta känslan av tillhörighet mellan serveringen och gaturummet. Inramningen ska vara max 1,10 meter hög och bör ske i form av grå-svartmålad metall- eller smideräcke. Eventuellt kan dessa upprustas med ofärgat glas. Räckets utformning ska beakta husets arkitektur och Eksjö's speciella stadsmiljö. Varumärkesreklam ska inte förekomma på inramnings element, däremot går det bra att sätta upp exempelvis dagsmeny på det.

Tak

Parasoller rekommenderas starkt i stället för markiser. Markiser sätts fast på husfasaderna som slits av dessa fasta föremål. De tas inte ner efter säsongen på grund av dess monteringssvårigheter, vilket innebär att de skymmer stadskärnans fina hus även under vinterhalvåret. Parasoller kan, däremot, tas in på ett enkelt sätt och när som helst. De vackra husen bör inte skymmas mer än nödvändigt, de är Eksjö's stolthet och en stor turistattrak-

tion i sig.

Enfärgade parasoller och markiser passar bättre i en stadsmiljö som redan är full av färger. Vit, naturvit och grå-svart är neutrala färger som inte tar trafikantens uppmärksamhet från Eksjö's fina hus.

Markiser ska placeras på fasaden så att det blir en fri höjd på minst 2,30 m från marken.

Varumärkesreklam ska inte heller förekomma på markiser eller parasoller, däremot tillåts verksamhetsnamn.

Uteserveringens tak får inte hamna utanför serveringsytan.

Möbler

Möbler på uteserveringar utgör en tydlig estetisk detalj. Lämpliga material är metall och trä. Plastmöbler bör undvikas. Inga fasta bord tillåts på uteserveringarna.

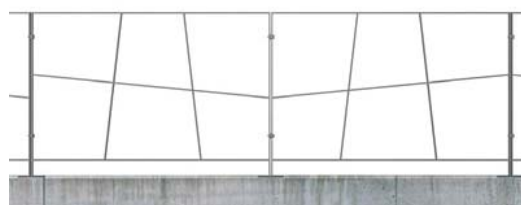
Tillgänglighet

Uteserveringarna ska vara tillgängliga för alla. För att inte utgöra ett hinder för gångtrafikanterna ska det lämnas en fri passage på minst 1,8 m.

Tillstånd

Upplåtande av allmän platsmark för uteserveringar gäller från den 1 april till den 31 oktober och kräver polistillstånd enligt ordnings- och lokala föreskrifter. I tillståndsansökan ska ingå en ritning eller bild som visar vilken typ av räcke och möblemang som ska användas på uteserveringen, samt situationsplan som visar placering och yttermått.

Ansökningsblankett för tillstånd av markupplåtelse kan hämtas på Polishuset på Mosstegsgatan 2 i Eksjö eller på http://www.polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Blanketter/tillstand/RPS_510_1_120208_ordningslagen.pdf. Ansökan kan även skickas till polisen med e-post. I Samhällbyggnadssektorn på Eksjö Kommun lämnar yttrande på ansökan gällande utformning och påverkan i trafiken.

Denna typ av möblering som visas ovan rekommenderas för uteserveringarna i Eksjös stadskärna. Bild: www.nola.se; www.stilium.se

BELYSNING

Belysningens huvudsakliga funktion i staden är att skapa säkra och trygga miljöer, men den är även viktig för att utsmycka och framhäva hus samt allmänna platser. Ljus kan även visa stadens komponenter på ett annat sätt, man kan upptäcka saker som man inte ser med dagsljus eftersom det erbjuder ett annat sätt att uppleva gaturummet.

Eksjö kommun har i dagsläget varken någon belysningspolicy eller något belysningsprogram. En policy är ett styrande dokument som innehåller riktlinjer inför planering av ny uppsättning av belysning i staden. Ett belysningsprogram innebär, förutom riktlinjer, även konkreta åtgärder som bör göras inom en begränsad tid. Där framgår mer genomgripande förslag för olika områden.

Däremot finns det i Eksjö kommun en belysningsguide som ger generella rekommendationer om belysning för offentliga miljöer. Utöver detta presenteras i samma guide ideér på belysning till tre olika miljöer i Eksjö stad: Vattenledningsparken, Södertull och Stora Torget.

Generella rekommendationer och förslag på åtgärder inom stdaskärnans gränser är:

- I Eksjö centrum bör den allmänna belysningen utformas så att den förstärker rutnätstadens karaktär samt framhäver gaturummets småskalighet och den speciella bebyggelsen.

Eksjös gaturum i mörkret. Bild: LB

- Belysningens karaktär ska anpassas till stadsrummets olika funktioner: t. ex. parker, promenadstråk, torg, kommers, bostadsområde, o.s.v.
- I dagsläget finns det olika typer av stolpar och armaturer inom programmets gränser. En detaljerad inventering och ett åtgärdsprogram bör göras för att eventuellt ersätta några av dem.
- Befintliga armaturer och stolpar på Nygatan är mycket fina och bör bevaras. Ljuskällan bör kontrolleras och eventuellt anpassas till aktuella behov och i möjligaste mån bör miljövänliga alternativ väljas.
- Föremål som kan framhävas i mörkret med hjälp av effektbelysning är träd, vatten, skulpturer, möbler och husfasader. Ett vackert stadsrum i Eksjös centrum som kan göras ännu attraktivare om det utsmyckas med effektfull belysning är Eksjö museums innergård. Huvudbyggnadens fasad har tidigare förskönats med effektbelysning, men kan göras på fler objekt som här finns, till exempel, Eksjöån, vackra planteringar, en bro och bebyggelsen runt om.
- Det gröna området runt om kyrkan har utrustas med ny belysning, likasom Finlandsparken. Samma typ av armatur rekommenderas även till andra grönområden.

Kv Klockan i Allingsås framhävs med hjälp av effektbelysning och ger ett vackert inslag i stadsbilden

Gatulykta på Nygatan

Elskåp

Elskåpen kan också betraktas som ett föremål som möblerar gaturummet. De tar plats på torg och trottoarer på samma sätt som en bänk som går att sitta på. Till skillnad mot en bänk är elskåpen gråa och tråkiga och placeras ofta utifrån rent funktionella krav.

Man kan välja olika lösningar för att få de här föremålen att passa bättre i offentliga miljöer. Att måla ett elskåp i samma färg som huset bakom gör det mindre synligt och visar omtänksamhet för stadsbilden. Liknande effekt kan nås om dessa skåp byggs in eller integreras i befintligt möblemang. Motsatsen av diskretion kan också fungera. Varför inte låta en konstnär använda ett elskåp som en målarduk? Skåp som står för sig själva, till exempel på torg, parker eller korsningar, kan förvandlas till ett konstverk tillgängligt för alla. Ytterligare ett alternativ kan vara en fint utformad pollare med inbyggda elfunktioner. Då kan man kombinera funktionen elskåp och vägdelare. Placering av dessa kräver en noggrann rumsanalys och projektering. Helst ska de ingå i planeringen av om- eller nybyggnaden av offentliga rum.

Elskåp i på Nygatan i Eksjö har målats i samma färg som huset bakom.

Elskåp i Jönköping. Varför inte låta en konstnär använda ett elskåp som en målarduk?

TILLGÄNGLIGHET

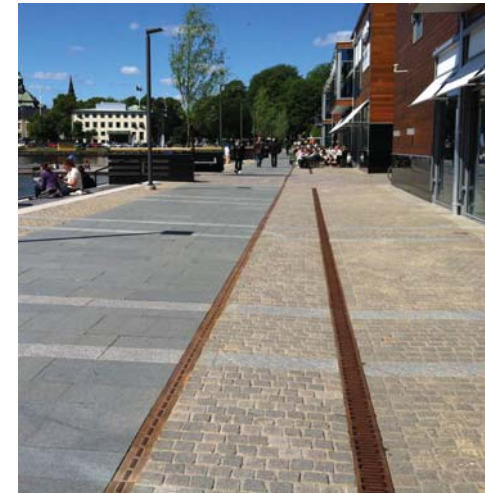
Eksjös stadskärnas förutsättningar är speciella då den har byggts upp under mer än 450 år. Stadens centrum har således en gammal struktur, som gör det svårt att helt lösa problematiken med de stora nivåskillnaderna, även om det vore önskvärt ur tillgänglighetssynpunkt. Det skulle innebära alltför drastiska åtgärder i den strukturen samtidigt som det skulle påverka stadsbilden på ett allvarligt sätt.

Målet är obestriddligen en levande stadskärna som kan användas av alla i möjligaste mån. Därför måste alla rimliga åtgärder för att förbättra tillgängligheten göras.

Den nya plan- och bygglagen, som innehåller skärpta krav på tillgänglighet, samt Boverkets föreskrifter ska beaktas inför framtida insatser. Kommunen erbjuder rådgivning, då dessa åtgärder måste göras med speciellt hänsyn till arkitekturen och stadsbilden.

I specifika fall där förutsättningarna inte finns för ombyggnation kan andra resurser användas (bild nedan till höger).

Fler åtgärder för att förbättra tillgängligheten i Eksjö centrum nämns under andra rubriker i detta program (se Skyltning, Möblering, Uteserveringar, o.s.v.).

GRÖNSKA

Grönytorna är stadens lungor. Grönskan absorberar ljud och koldioxid, vilket gör miljön runt oss mjukare. Här hämtar vi kraft och inspiration från mänskliga möten i en naturlig miljö.

Blommor symboliserar värme och livskraft. De gör eksjöborna gladare när de pryder stadens fina stenbelagda gator. Blommor annonserar att våren är på gång.

I Eksjös stadskärna finns gott om grönområden i förhållande till den lilla yta som orten vilar på. Museigården, Finlandsparken, Eksjöåns korridor genom kvarteret Snickaren, Järnvägsparken och Kyrkoparken är centrums gröna rum. Närheten till Vildparken och Vattenledningsparken gör att dessa också känns som en del av stadskärnan. På gångavstånd från centrumringen ligger sjön Hunsnäsen, omgiven av skog.

I Eksjö finns träd på visa gator i form av allé. Dessa har ett högt kulturhistoriskt värde, eftersom de ingick i gamla tiders stadsplanering. Förutom att göra miljön mjukare och skapa rumslighet på bredare gator, var det meningen att dessa träd skulle förhindra stora bränder att sprida sig till andra sidan av gatan. I Eksjö centrum finns gamla träd även i de fina innergårdarna, vilka man kan beundra genom promenad i stan. Dess portar brukar vara öppna, vilket ger besökaren möjlighet att beundra även insidan.

Sommarblommor i Eksjö. Färger och variation.

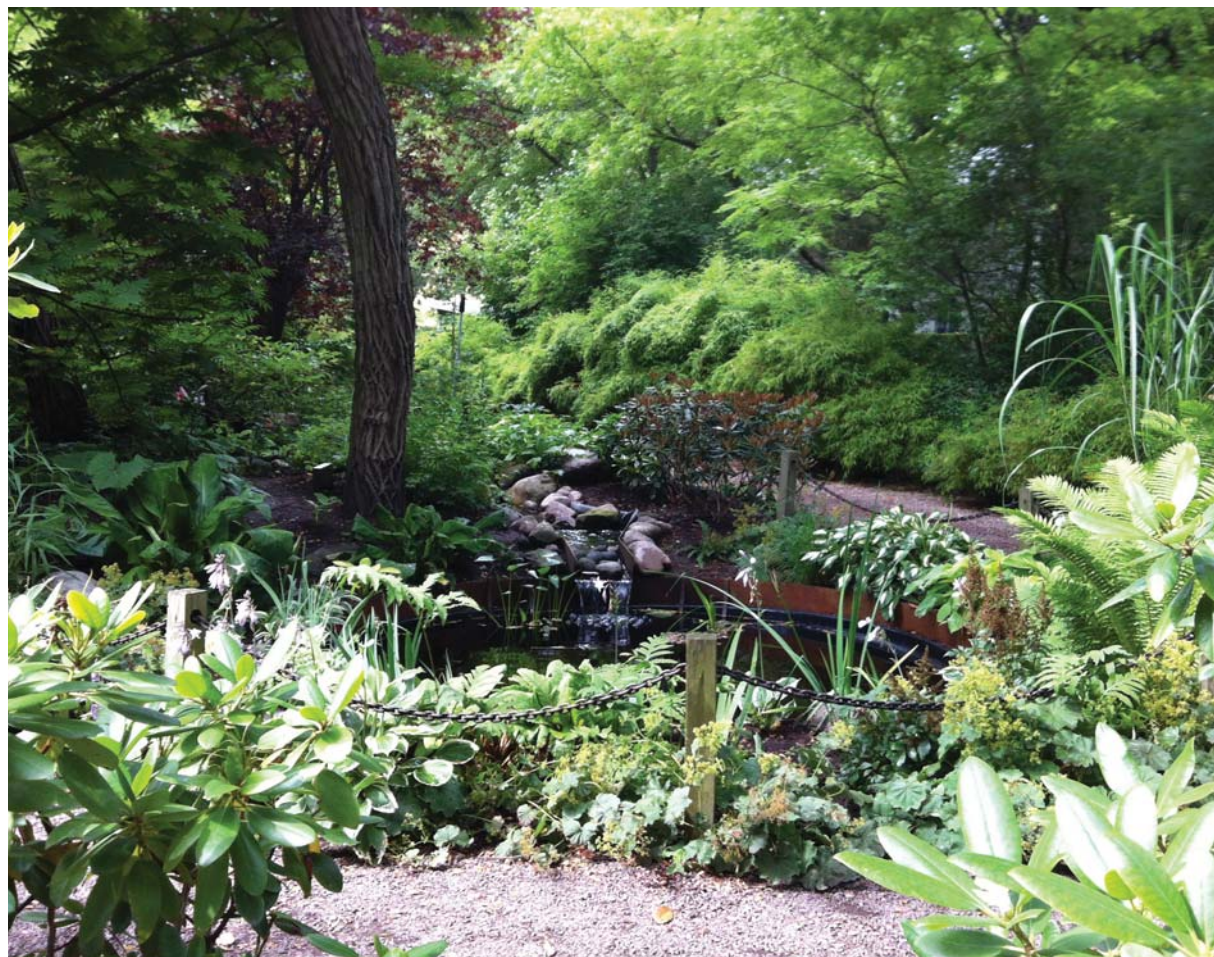
Eksjös grönytor har generellt bra tillgänglighet. Det är inte svårt att nå dem och förflytta sig i dem. Dock finns det mycket potential i vissa parker som bör utvecklas. Förbättringar rekommenderas dock i:

- Kyrkparken kan förskönas genom en mer kreativ planlösning och genom att komplettera dess möblering. Befintliga träd bör bevaras.
- Eksjöåns gröna korridor bör framhävas genom att öka framkomligheten till vattnet. Cykel- och promenadstråk samt rastplatser kan med fördel anläggas längs med ån.
- Vildparken är aktivitetsfattig och saknar rumslighet. Det gör den tråkig och uppstrammad. Fina stora gamla träd bör utnyttjas. Parken bör upprustas för att öka antal aktiviteter.

Eksjö centrum's grönstruktur anlades i samband med stadens uppbyggnad under 1600- 1700-talet. Den strukturen är väldefinierad och bör inte förändras på grund av dess kulturhistoriska värde.

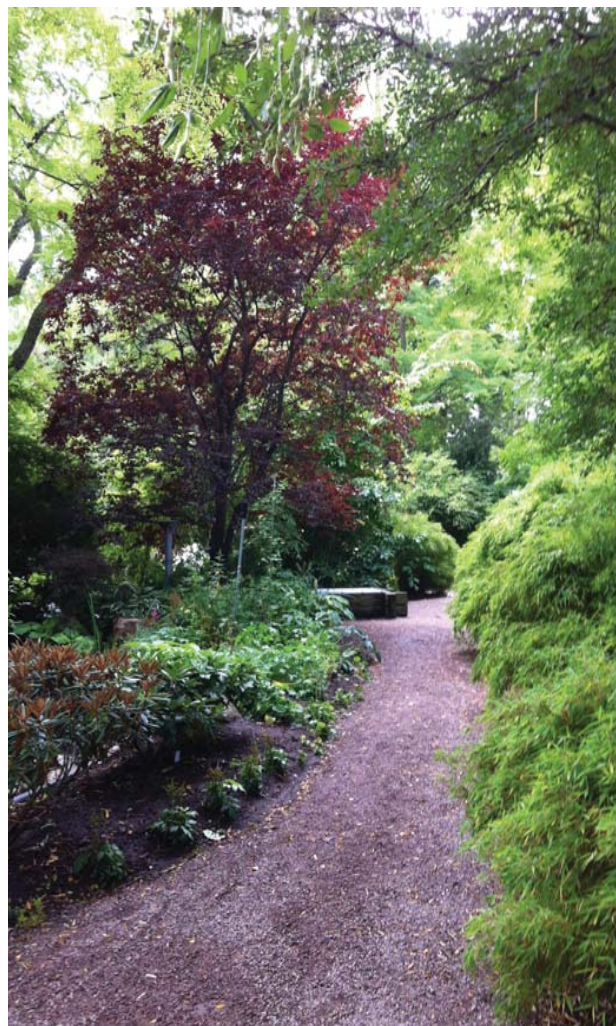
Allmänna rekommendationer

- Detaljplanering av sommarplanteringar krävs för att lyckas. Planeringen bör göras av utbildad personal i ämnet.
- Driften är lika viktig som planeringen.

Rumslighet och vatten gör parkerna levande

- Torg och andra hårda ytor kan prydas med planteringsurnor. Höga blommor i mitten och hängande små lövplantor har använts de senaste åren. Dessa är mycket vackra och bör behållas.
- Planteringarna i staden ska vara säsongsanpassade. Det innebär att man planerar för blomning under hela vår-, sommar- och höstsäsongen. Det kan ske genom en blandning av vårlökar, sommarblommor, buskar och perenner med olika blomningsperioder. Det går även att arbeta med vinteraspekten där gräsen är trevliga inslag.
- Planering av planteringar i gamla stan bör göras med hänsyn till den miljön de ska befinna sig i såsom i lekplatser, grönytor utanför ”viktiga” byggnader, torg, gator, etc.
- Stora Torget är ett torg. Inga träd bör planteras där. Träd hör inte till i torgmiljöer. Däremot kan torg ”dekorerar” med planteringsurnor.
- Planteringsurnor vid stora vägar eller på mittremsor mellan dubbelriktade vägar ger dessa hårda miljöer ett trevligt inslag.
- Underbelysta träd framhävs i mörkret och återger intressanta skuggor som gör parken mer intressant under årets mörka säsong.
- ”Grönplan för Eksjöstad”, framtagen år 2006, är fortfarande högt aktuellt. Det handlingsprogrammets innehåll bör följas.

Halvskugga rekommenderas på lekplatser för att skydda barnen från skadliga solstrålar.

Plantering med kanter i corténstål, ett hållbart material som blir finare med tiden.

UTSMYCKNING

Konst på allmänna platser är inte bara en dekoration, den har betydligt fler dimensioner. Genom att finnas tillgänglig för alla, behöver konsten inte betraktas som något främmande som bara är till för en exklusiv skara, utan berikar alla invånarens kulturliv.

Konst ”på gatan” kan vara permanent i form av skulptur eller mosaiktavla på en tom vägg eller tillfällig i form av fotoutställning. Konst ska väcka uppmärksamhet, röra känslor och stimulera den mänskliga nyfikenhet.

CYKLING

Eksjö stad erbjuder korta cykelavstånd till service och andra tjänster. Man cyklar enkelt från norr till söder och från väster till öster på max 15 minuter. Denna faktor summerat till en bra infrastruktur är avsevärda för att uppmuntra Eksjöborna till detta hälsosamma och miljövänliga sätt att transportera sig. Av den anledningen är det viktigt att satsa på och utveckla den befintliga infrastrukturen, vilket kan nås genom ett sammanhängande cykelvägssystem, trafikseparerade och väl underhållna cykelbanor, som är rätt utrustade med bra belysning och skyltning. Lika viktigt är ett komplett nät av länkar mellan och till de viktigaste målpunkterna, d.v.s., skolor, vård, stora arbetsplatser, mataffärer och annan service.

”Rakaste vägen” sägs av cyklisterna vara bäst. Den förkortar restiderna och underlättar för användaren att ta sig mellan hemmet och arbetsplatsen/skolan med cykel. Att skapa för många omvägar mellan de viktigaste målpunkterna gör det krångligare för cyklisten och kan leda till att transportvalet blir bilen i stället.

En fint utformad cykelväg är inte bara funktionell. Den kan också försköna det urbana landskapet om den till exempel markeras på marken med gjuten cykelsymbol eller kantas av små- eller storgatsten eller. Obs! Dessa typer av guppiga stenar bör däremot inte användas på cykelbanans yta, utan där ska den

vara så slät som möjligt.

Färgkontraster och materialskillnader är en fördel när cykeltrafik ska separeras från övriga trafikanter. Det förtydligar vem som ska röra sig var, vilket leder till en ökad tillgänglighet och framkomlighet. På detta sätt blir det också tryggt och tidseffektivt att förflytta sig mellan två punkter.

För en bra cykelinfrastruktur krävs dessutom att möjligheten att parkera cykeln finns på strategiska platser, exempelvis i närheten av busshållplatser, butiker, idrottsanläggningar, badplatser och service. På utsatta platser, t. ex. vid järnvägsstationen, bör cykelställ vara av en typ där både ram och hjul kan låsas samtidigt.

En luftpump placerad på en knutpunkt rekommenderas starkt.

De rätta förutsättningarna inbjuder till en säker och trivsam cykeltrafik, vilket är av stor betydelse för ett välmående samhälle.

Ytterligare information om utformning av cykelvägar finns i Gc-planen för Eksjö kommun.

Cykelställ av klassisk modell på Södra Storgatan. Dessa kan i framtiden flyttas till Gamla stan och ersättas mot modernare cykelställ som passar bättre med den nya föreslagna möbleringen.

Gjuten cykelsymbol markerar cykelfält

GENOMFÖRANDE OCH DRIFT

Målet med Stadsmiljöprogrammet nås inte bara genom att verkställa de föreslagna förändringarna. Åtgärderna skulle vara meningslösa om de inte efterföljs av rätt skötsel. Underhållet av stadsrummet är lika viktigt som dess utsmyckning och utrustning och alla medverkande måste ta sitt ansvar.

Samhällsbyggnadssektorn vid Eksjö kommun har ansvar för att Eksjös stadsmiljöprogram genomförs och att föreslagna åtgärder förverkligas i praktiken. Kommunen fungerar också som tillsynsmyndighet med syftet att tillse att riktlinjerna följs av övriga aktörer.

TILLSTÅND FÖR MARKUPPLÅTELSE

Lösa reklamskyltar, varuvisningsanordningar, ute-serveringar, affischering, byggarrangemang och alla andra typer av föremål som tar plats i det offentliga gaturummet kräver polistillstånd. För ändamålet kan man vända sig till:

Polismyndigheten i Jönköpingslän
Tel: 114 14

eller gå in på www.polisen.se/service/blanketter, under rubriken Tillstånd ordningslagen.

Tältevenemang, cirkus, demonstrationer, konserter, tivoli- och övriga arrangemang kräver också polistillstånd. Mer information finns i ”Allmänna lokala ordningsföreskrifter” för Eksjö kommun.

Bygglov erfordras för skyltar.

KONTAKT

Frågor om detta program och ärende som gäller nyttjande av offentliga platser besvaras av Samhällsbyggnadssektorn vid Eksjö kommun.

Tel: 0381-36201
0381-36202

Stadsmiljöprogrammet för Eksjö centrum har utarbetas av Lucia Botero, arkitekt på Planavdelningen vid Eksjö kommun.

Tel: 0381-365 13